

Nederland loopt binnen EU voorop met prefab

3

Geberit Sovent High-power in student-huisvesting Universiteit Twente

7

Prefab staat hoog in het vaandel bij Bierings

9

De zzp'er rukt op in de installatiebranche

10

Het houdt niet over met de kennis over ontwikkelingen

Grote bedrijven beter geïnformeerd dan kleine

KENNIS

De wereld verandert razendsnel en de installatiesector is een van de aanjagers. Maar in de praktijk valt het helemaal niet mee in hoeverre installatiebedrijven geprepareerd zijn op de toekomst. Bijvoorbeeld: ongeveer de helft van de installatiebedrijven heeft kennis van specifieke vernieuwingen rondom de bouw, zoals de transformatie van kantoorpanden, prefab bouwen, conceptueel bouwen, Bouw Informatie Modelleren (BIM) en 3D-printen van bouwelementen.

Dit staat in het rapport 'Trends en ontwikkelingen in de installatiebranche in 2018' dat is uitgegeven door het Opleidings- en ontwikkelingsfonds voor het Technisch InstallatieBedrijf (OTIB).

KENNIS

Het goede nieuws is dat het merendeel van de installatiebedrijven op de hoogte is van de ontwikkelingen rondom alternatieve energiebronnen, duurzaam bouwen, automatisering/robotisering en nieuwe distributiesystemen. Het slechte nieuws is dat dit niet geldt voor iedereen. Bijvoorbeeld drie op de vier installateurs heeft kennis van de ontwikkelingen rond alternatieve energiebronnen en twee op de drie hebben kennis van duurzaam bouwen.

SPECIFIEKE VERNIEUWINGEN

Maar specifieke vernieuwingen rondom de bouw zijn slechts bij ongeveer de helft van de bedrijven bekend en bijvoorbeeld ongeveer een derde van de bedrijven is op de hoogte van de private kwaliteitsborging, terwijl ongeveer een kwart bekend is met de ontwikkelingen omtrent de digitalisering van de bouwkolom.

Ook geldt dat ergens van op de hoogte zijn niet automatisch betekent dat je ermee bezig bent. Voor vrijwel alle ontwikkelingen geldt dat de grote bedrijven er vaker van op de hoogte zijn dan de kleinere en ook zijn ze er vaker al mee bezig. Automatisering/robotisering en nieuwe distributiesystemen zijn ontwikkelingen waarvan vooral de gespecialiseerde elektrotechnische bedrijven op de hoogte zijn en met alternatieve energie houden vooral gespecialiseerde installatiebedrijven zich bezig.

Julian van Lohuizen krijgt 'Medal of excellence'

Leerling-installateur Julian van Lohuizen van het Deltion College/Installatiewerk in Zwolle en als leerling werkzaam bij Elders Totaalinstallateur in Raalte, kreeg vrijdag 28 september bij de EuroSkills een Medal of excellence omgehangen. Dit is een medaille voor een bovengemiddelde prestatie tijdens de Europese beroepenwedstrijd die in Boedapest werd gehouden. Julian weet wat het is om onder hoogspanning te moeten uitblinken, want vorig jaar werd hij elfde tijdens de WorldSkills in Abu Dhabi. Foto: WorldSkills Netherlands

Techniek Nederland wordt nieuwe naam UNETO-VNI en meteen ook een sterk merk

PROPOSITIE

UNETO-VNI heet vanaf 15 januari volgend jaar Techniek Nederland. Dit wordt meteen ook de merknaam die voor kwaliteit staat.

Nieuwe ronde, nieuwe kansen en daar hoort dus een nieuwe naam bij, zo heeft het bestuur van UNETO-VNI besloten. Voorzitter Terpstra laat weten: "Techniek maakt ons land schoner, veiliger en sterker, maar óók voor het oplossen van andere grote maatschappelijke vraagstukken, zoals mobiliteit, langer zelfstandig thuis wonen en verstedelijking. De maatschappelijke relevantie zal alleen maar groeien. Zo'n sector verdient een

glasheldere naam met een herkenbare klank."

OOK MERKNAAM

Techniek Nederland is vanaf 15 januari niet alleen de naam van de nieuwe vereniging, maar ook een merknaam met de nadruk op kwaliteit, die installatiebedrijven gaan gebruiken. Terpstra: "Voor technische uitdagingen moet je bij onze leden zijn. Dat onderstrepen we met deze nieuwe naam. Tegelijkertijd leggen we nóg meer nadruk op de kwaliteit van het geleverde werk. Daarmee onderscheiden de leden van Techniek Nederland zich van de rest van de markt." In januari 2019 wordt de naam Techniek Nederland en presenteert

de vereniging een nieuw logo en een nieuwe huisstijl.

De komende maanden voert UNETO-VNI nog de huidige naam, met Techniek Nederland als toevoeging.

Woning-apk is een feit door nieuwe norm NEN 8025

VEILIGHEID

De zogeheten Nederlandse Technische Afspraak (NTA) is herzien en daar is tevens een nieuwe norm NEN 8025 uit voortgekomen. Hiermee kan de veiligheid van installaties in een woning goed worden beoordeeld. Deze NTA en norm kunnen worden vergeleken met een apk van de woning. NEN 8025 is niet verplicht, maar is wel een aanrader. En aan installateurs biedt dit commerciële kansen.

Anderhalf jaar geleden hebben UNETO-VNI en NEN de handen ineengeslagen voor de herziening van NTA 8025. Deze NTA was al jaren in gebruik en toe aan een update. De tijd was rijp voor een normatief document.

Hierbij was het van wezenlijk belang dat zo veel mogelijk belanghebbende partijen, waaronder de installatiebranche, bij de actualisatie waren betrokken.

VEILIGHEID

Het onderwerp- en toepassingsgebied van NEN 8025 betreft het beoordelen van de veiligheid van bestaande technische installaties en technische voorzieningen in woningen. Het gaat hierbij om de deelgebieden gas, water en elektra. Bouwkundige onderwerpen zijn bewust buiten het werkgebied gehouden, omdat die al in andere normen aan bod komen. Veiligheid is het uitgangspunt in de norm.

KORTE INSPECTIE

Maar wat is veilig genoeg? En wat is in een korte inspectie van enkele uren goed te controleren? De commissie heeft geprobeerd om hier in de norm een praktische invulling aan te geven.

Meer informatie over NEN 8025 staat op pagina 8.

GEBERIT MAPRESS FITTINGEN

EEN MILJARD KEER BEWEZEN

KNOW HOW INSTALLED

www.geberit.nl/mapress

GEBERIT

WIN GRATIS ENTREE BIJ EEN BIOSCOOP VAN PATHÉ *DE HELE MAAND OKTOBER*

- Koop voor tenminste €2.500,- aan Grundfos producten
- Stuur uw factuur naar marketing-nl@grundfos.com
- Maak de hele maand oktober kans op een bioscoopbezoek voor 20 personen.
- De actie loopt tot 31 oktober. Inzendingen die na deze datum worden ontvangen hebben geen kans meer op het winnen van de kaartjes.

Prefab, zoals hier bij Bierings, neemt vooral in Nederland een grote vlucht.

Nederland loopt binnen EU voorop met prefab

Vooraf kortere bouwtijd is belangrijke reden voor prefab

PREFAB

Nederland loopt binnen de EU voorop met prefab. En dat prefab een grote toekomst heeft, is ook een feit.

Dit blijkt uit een analyse van USP Marketing Consultancy dat de toekomst van prefab in verschillende EU-landen tegen het licht heeft gehouden. Prefab heeft twee grote voordelen: er wordt tijdswinst geboekt en installateurs kunnen delen van leidingssystemen in zogeheten geconditioneerde (bedrijfshallen) aanleggen, waarna deze worden vervoerd. Elders in

deze editie staat een artikel over Bierings Installatiebedrijf in Dissen dat een groot voorstander is van zo veel mogelijk prefab installeren.

VOOROP

Nederland loopt met deze ontwikkeling fier voorop. Volgens gegevens van USP MC wordt momenteel in meer dan de helft van bouwprojecten gebruikgemaakt van deze bouwmethode. Frankrijk ligt enorm achter, want hier gaat het om nog geen 20 procent. Nederland is dus een stuk vooruitstrevender dan Frankrijk. Ook blijkt dat de stijging van prefab in

Nederland de afgelopen drie jaar (het ijkjaar is 2016) het snelst is gegaan.

KORTERE BOUWTIJD

Vooraf de kortere bouwtijd is een reden om over te gaan op prefab, zo blijkt. En een reden om er niet aan te beginnen, is het gebrek aan flexibiliteit op de bouwplaats. Verder blijkt dat in de diverse landen diegenen die beslissen of er wel of niet wordt geprefabd een ander in de bouwkolom te zijn. In Frankrijk is het vaak de architect die bepaalt, terwijl in Nederland de hoofdaannemer beslist of prefab iets toevoegt aan de bouw.

Colofon

InstallatieNieuws is een uitgave van Geberit BV.

Productie:
Enter Communicatie BV
Van Houten Industriepark 1
1381 MZ Weesp
Tel.: (0294) 20 30 45

Redactie: Hans Peijs
www.entercommunicatie.nl

Wilt u via e-mail op de hoogte blijven van het nieuws in de installatiebranche, meldt u zich dan aan voor een abonnement op www.installatienieuws.com.

© Copyright

Op de teksten, foto's en het ontwerp van het InstallatieNieuws rust copyright. Niets mag op welke wijze dan ook worden overgenomen, vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de uitgever.

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C008011

Eisen comfortinstallateur nu over twee personen uitsmeren

ERKENNING

De erkenningsregeling Langer Zelfstandig Thuis Wonen (LZTW) wordt aangepast. In het vervolg mogen de erkennings-eisen voor de regeling - onder voorwaarden - over twee personen worden verspreid. Voor zogenoemde comfortinstallateurs is dit een welkomme verandering.

Deze aanpassing is het resultaat van de evaluatie van de vorig jaar geïntroduceerde erkenningsregeling LZTW, die een directe verbinding heeft met het

UNETO-VNI-register ComfortInstallateurs.

Uit de evaluatie van de erkenningsregeling bleek dat een aantal comfortinstallateurs moeite heeft met de erkenningseis dat één persoon alle opleidingen en technische kennis in huis moet hebben.

Omdat de verantwoordelijkheden voor de techniek en het klantadvies in de praktijk niet altijd bij één persoon liggen, is nu besloten de opleidings- en kenniseisen voortaan over maximaal twee personen te spreiden.

Comfortinstallateurs zijn gespecialiseerd in domotica.

GEBERIT

Lekt u onder het oppervlak?

Door Andy van Oijen
Trainingsmagener Geberit

Onder het glanzende oppervlak van Nederlandse badkamers gaat veel sluimerend leed verborgen. Wanden en vloeren zijn vaak te nat en lekkage ligt op de loer. Aannemers, tegelzetters en installateurs zijn daar verantwoordelijk voor. Wat minder bekend is, is dat zij tot 20 jaar na oplevering hiervoor aansprakelijk gesteld kunnen worden. Slim samenwerken is dus aan te raden. Wij nemen daartoe 10 oktober het voortouw. Samen met NITA (Nederlandse Innovatieve Tegel Academy) organiseren we het seminar 'Waterdicht vertrouwen in doucheafvoeren'.

Lekkage in de badkamer kan veel schade veroorzaken. Iedereen die het weleens heeft meegemaakt weet hoe in het slechtste geval hele huizen blank komen te staan. De financiële schade is meestal niet gering. De meeste woningeigenaren zullen deze schade claimen op hun opstalverzekering, maar soms komen ze van een koude kermis thuis omdat verzekeraars niet klakkeloos de schade vergoeden. Om voor schadevergoeding in aanmerking te komen moet aan ruwweg drie eisen worden voldaan. De lekkage moet onvoorzien zijn, zich voordoen in het leidingstelsel (dus niet in apparaten) en veroorzaakt zijn door een defect. In dat rijtje komt 'slechte montage' niet voor. Is een douchevloer niet kundig geïnstalleerd dan kan de bewoner zich tot u wenden. U verschuilen achter garantietermijnen heeft geen zin; volgens de wet kunt u tot 20 jaar na oplevering nog aansprakelijk gesteld worden bij (ernstige) verborgen gebreken.

Een slimme installateur laat het echter niet zover komen. Die zorgt dat hij samenwerkt met de aannemer en tegelzetter zodat de badkamer voor de gehele levensduur waterdicht is. De populariteit van de inloopdouche vergt wel extra kundigheid. Vooraf als het gaat om de douchevloeren en -wanden. Voegen en naden - hoe goed ze ook zijn aangebracht - vertonen namelijk na verloop van tijd scheurtjes. De waterdichtheid van de vloer en wand mag daarom niet van de afwerking afhangen. Om (op termijn) lekkage te voorkomen is er maar één correcte manier: gebruik de juiste materialen en bouw vloeren en wanden goed op.

De basis is het stukadoorswerk. Gebruik hiervoor een cementmortel. Door het aanbrengen van een waterdicht membraan op de vloer en wanden (volvlakse afdichting) wordt de ondergrond beschermd tegen vochtindringing. Het leidingwerk en de ruwbouwset worden hierop bevestigd. Vervolgens kan de cementspeciedekvloer aangebracht worden. De afdichtfolie van de Geberit CleanLine douchevloergoot wordt uitgevouwen en op de dekvloer en tegen de wand verlijmd. Dit is een belangrijke stap, want door de combinatie van het waterdichte membraan en de afdichtfolie is de vloer 100% waterdicht. Vervolgens wordt kimband aangebracht in de hoeken, worden de wanden en vloer behandeld met voorstrijk en coating en als laatste wordt er getegeld, gevoegd en afgewerkt. Een tip daarbij is om de lijm horizontaal aan te brengen op de wandtegels: zo voorkomt u dat water zich onderin achter de tegels ophoopt.

Tijdens het seminar is de correcte verwerking van de materialen van de diverse lijmfabrikanten een van de onderwerpen. Aan de hand van praktijksituaties komen de installatie, materiaalkeuzes en verschillende lijmsystemen aan bod. Daarnaast is er aandacht voor de aansprakelijkheid.

KNOW
HOW
INSTALLED

Geberit organiseert op 10 oktober het seminar 'Waterdicht vertrouwen in doucheafvoeren' voor installateurs, aannemers en tegelzetters. Deze editie is al helemaal vol, maar begin 2019 wordt deze herhaald.

Heeft u interesse, geef u dan nu al op via marketing.nl@geberit.com, dan hoort u direct wanneer de nieuwe datum bekend is.

ALPHA3 circulatiepomp is nu ook met smartphone in te stellen

ALPHA pompen Grundfos hebben make-over ondergaan

■ VERNIEUWING

De welbekende Grundfos Alpha circulatiepompen hebben een make-over ondergaan.

De ALPHA-serie omvat rendabele en tevens zeer goed presterende circulatiepompen. De betrouwbare pompen voldoen aan de strenge EuP-eisen en zijn de ideale keuze voor toepassingen waarbij eerder

de bekende UPS werd gebruikt om rond te pompen.

En nu zijn er dus verbeteringen aangebracht. De nieuwe ALPHA3 bijvoorbeeld is uitgerust met draadloze tweerichtingscommunicatie om het gewenste comfortniveau te waarborgen. Door deze draadloze verbinding is het mogelijk de pomp direct met een smartphone te verbinden en in

te stellen. Deze connectie vindt plaats door middel van onze GO Remote en GO Balance applicaties. Het inregelen en besturen is dus mogelijk zonder de ALPHA Reader en dat is een echte verbetering, waar de installateur blij mee is.

Meer informatie over Grundfos en de verbeteringen aan de ALPHA-serie is te vinden op www.grundfos.nl.

Bijdrage circulaire economie

■ MILIEU

Zehnder draagt een steentje bij aan de circulaire economie door zo veel mogelijk radiatoren en luchtventilatiesystemen te hergebruiken.

Ter bescherming van natuurlijke hulpbronnen, het milieu en de gezondheid heeft de Europese Unie richtlijnen opgesteld. Een van deze EU-richtlijnen, de Regeling Afgedankte Elektrische en Elektronische Apparaten (AEEA), is van toepassing op luchtventilatie en radiatoren. Ook deze producten bevatten immers waardevolle grondstoffen die via een goede recycling hergebruikt kunnen worden.

■ WECYCLE

De uitvoering van de recycling

van Zehnder luchtventilatieproducten en radiatoren wordt in Nederland uitbesteed aan Wecycle. Wecycle is een stichting zonder winstoogmerk die in Nederland de inzameling en recycling regelt van elektronische apparaten en energiezuinige verlichting (e-waste). In de Wecycle Service Centers wordt de circulaire met de sociale economie verbonden door apparaten te sorteren en te demonteren door mensen die moeilijk meekomen in de reguliere arbeidsmarkt.

107 MILJOEN KILO WASTE

In 2017 heeft Wecycle samen met haar inzamelpartners maar liefst 107 miljoen kilo e-waste ingezameld en gerecycled. Hierdoor is een uitstoot van 345 miljoen kilo CO2 vermeden.

Zehnder draagt bij aan de circulaire economie met een tweede leven voor verwarmingssystemen.

Rimfree®

De kunst van het weglaten

Soms draait innovatie niet om zaken toevoegen maar om weglaten. Het Sphinx Rimfree® closet heeft geen spoelrand. Daardoor kan vuil zich niet afzetten en is het closet niet alleen hygiënischer, maar ook eenvoudiger en sneller schoon te maken. Dat scheelt tijd en is fijn voor het milieu, want er is minder schoonmaak-

middel en water nodig. De unieke spoeltechniek zorgt daarnaast voor onberispelijke spoelresultaten. Het Sphinx Rimfree® closet is verkrijgbaar in meerdere aantrekkelijke designs. Lees meer over de volgende stap in de ontwikkeling van closets op sphinx.nl.

'Ik ben de grondlegger van het onbeschaamd jezelf verkopen'

Olcay Gulsen: 38 pas, maar al een heel leven achter de rug

■ PORTRET

Olcay Gulsen is pas 38, maar heeft al een leven als ondernemer achter de rug, weet wat het is om failliet te gaan en is inmiddels een gevierd televisiepresentator. Met dank aan haar deelname aan 'Wie is de Mol?'.

"Eind vorig jaar had ik opnames voor 'Wie is de Mol?', waar ik als een ander mens uit terugkwam. Het programma was voor mij dé kans geweest om te laten zien wie ik ben. Volgens mij denken veel mensen dat ik heel zakelijk ben, en hard. Van die vooroordelen die je hebt over een vrouw die een business runt. In 'Wie is de Mol?' zag iedereen voor het eerst dat ik ook humor heb en dingen niet zo serieus nam."

ONBESCHAAMD

Het is wel meer zogeheten celebrity's overkomen dat deelname aan Wie is de Mol? ervoor heeft gezorgd dat Nederlanders anders tegen haar of hem zijn gaan aankijken, maar er is er waarschijnlijk niet één die de camera's zo

'IK WAS WEL KLAAR MET DE MODEWERELD'

gewillig - ongegeneerd haast - 'pakte' om zichzelf op de kaart te zetten. En daar heeft ze geen enkel probleem mee. Onlangs werd Olcay Gulsen geïnterviewd door Het Parool, waaruit bovenstaand citaat komt. En in hetzelfde vraaggesprek geeft ze ook onomwonden toe: "Wie is de Mol? heeft me doen besluiten dat ik niet langer een slaaf wil zijn van mijn eigen gecreëerde gevangenis." En

Olcay Gulsen is alleen nog presentator

In de mode zien we Olcay Gulsen vrijwel zeker niet meer terug. En dat hoeft ook niet, want inmiddels vindt ze haar weg op tv, als presentator. 'Wie is de Mol?' was de doorbraak, ze werkt mee aan RTL Boulevard, presenteerde 'Beter laat dan nooit' waarbij ze met vier oude bekende mannen op stap ging en er staat het een en ander op het vuur.

En ze is er blij mee dat het zo gelopen is, zegt ze tegen Het Parool. "Het leven is rustiger en simpeler. Als je een bedrijf runt, stopt je werk nooit. Vroeger had ik drietot vijfhonderd mails per dag. Dat is toch walgelijk. Nu heb ik er tien en daar word ik zo blij van."

ook: "Ik ben de grondlegger van het onbeschaamd jezelf verkopen."

GEVANGENIS

Een eigen gecreëerde gevangenis. Zo heeft haar leven dus al die tijd gevoeld, terwijl de buitenwacht altijd maar dacht dat zij totaal gelukkig was in de wereld waarin ze leefde. Dat beeld koesterde ze jarenlang.

GEEN FIJNE JEUGD

Gulsen is geboren in Waalwijk en is een van zes kinderen (vijf meiden) uit een Koerdisch-Armeens gezin. Een gezin dat niet echt lekker liep, zeg maar. Of anders gesteld: Olcay heeft niet echt een fijne jeugd gehad. "Mijn ouders kwamen op hun veertiende naar Nederland en werden een jaar later aan elkaar uitgehuwelijkt. Mijn vader was de dorpsgek: schizofreen, gewelddadig en verslaafd aan alcohol en drugs. Ik schaamde me voor hem. Ik schaamde me voor de situatie bij ons thuis: er kwam nooit een vriendinnetje over de vloer. Ik kwam altijd te laat op school, meestal zonder boterhammen. Tijdens de pauze werd ik naar de kantine gestuurd om te vragen of er misschien nog iets te eten voor mij over was", vertelt ze in Trouw. "Lief, warm, gul zijn eigenschappen die ik van mijn moeder heb meegekregen. Maar als er vroeger nare dingen gebeurden, kon mijn moeder behoorlijk gemeen worden. Dan riep ze bijvoorbeeld dat het helemaal niet de bedoeling was geweest dat ik geboren zou worden. We woonden met z'n achten in een vieze eengezinswoning, naar Nederlandse maatstaven extreem armoedig."

OVERLEVEN

"Mijn moeder hield van ons, dat weet ik zeker, maar ze had het veel te druk met overleven. Mijn vader dacht dat hij een PKK-strijder was, of een zoon van Jezus: zijn schizofrenie bracht hem op de gekste plaatsen. De combinatie van medicijnen, drank en drugs maakte hem extreem gewelddadig. Ik zou niet eens meer kunnen zeggen hoe vaak hij mijn moeder te lijf ging, voor mijn gevoel gebeurde het de hele tijd."

ONDERNEMER

Leren kon Olcay wel. Ze doorliep de mavo, havo en het vwo en vervolgens rondde ze de studie Personeel en Arbeid aan de hogeschool af. Dat kwam mooi van pas bij haar latere ambitie, maar in eerste instantie verhuisde ze naar Amsterdam om stewardess te worden bij Transavia, maar dat hield zij maar enkele maanden vol. Olcay voelde namelijk in alles dat zij een ondernemer was en die gedrevenheid, opgeteld bij haar passie voor mode, leidde ertoe dat ze in 2002 (ze was net 21) begon met Chill Agency, een wervings- en selectiebedrijf voor de

Foto: Peter Smulders

kledingbranche. Ook startte ze met het importeren van kleding en toen ze in 2004 de eigenaar van kledingmerk SuperTrash ontmoette, ging ze met hem samenwerken, om in 2009 het bedrijf over te nemen.

150 MEDEWERKERS

SuperTrash liep geweldig en op een gegeven moment had ze 150 medewerkers in dienst, maar in 2017 kwam het bedrijf volgens haar eigen zeggen door 'haar eigenzinnige en solistische werkwijze' in financiële problemen om aan het begin van dit jaar kopje onder te gaan. Ironisch genoeg gebeurde dat uitgerekend op het moment dat ze in Wie is de Mol? te zien was en dat haar boek 'Super Olcay: hoe je met lef van niets naar de top komt' uitkwam.

HUILBUI

In alle interviews die daaruit

voortvloeiden - je kunt van Olcay zeggen wat je wilt, maar wegduiken doet ze nooit - ontstond een beeld dat ze al enige tijd klaar was met haar bedrijf, maar dat niet wilde toegeven. Haar ogen wer-

'DAT FAILLISSEMENT WAS ECHT SUPERHEFTIG'

den geopend tijdens een zakelijk gesprek. "Ik had op een zondagochtend om 8.00 uur een zakelijk gesprek met een marketingdirecteur van een groot concern, terwijl ik me de hele week kapot had gewerkt. Geen idee meer waarom ik op dat tijdstip wilde vergaderen. Bizar als ik eraan terugdenk. Na vijf minuten barstte ik mid-

zaten keihard in huilen uit. Die man moet wel gedacht hebben: wat een freak is dit. Hij vroeg: 'Wat is er?' Ik zei: 'Ik weet het niet.' Maar hij moet iets aangevoeld hebben, want hij raadde me twee zelfhulpboeken aan. Ik kocht ze meteen, maar heb ze niet eens opengeslagen. Alles stond op rood", vertelt ze tegen het AD.

ONVERMIJDELIJK

Met deze achtergrond was het faillissement onvermijdelijk. "Voor mijn gevoel heb ik twaalf jaar een oorlogswinter doorstaan. Het was altijd beuken, steeds het gevoel hebben dat je te laat komt. Uit die strijd haalde ik twaalf jaar lang een kick, maar ik was er klaar mee. Dat faillissement was natuurlijk superheftig, maar het is niet zo dat ik huilend in bed lag. Ik vond het erger voor de medewerkers."

Het is treurig gesteld met hygiëne op schooltoiletten

Helpt kinderen gaat niet naar toilet op school

SCHOOLTOILETTEN

Er is op het gebied van sanitair en persoonlijke hygiëne in het toilet nog een wereld te winnen op scholen, zo blijkt. Kinderen op zowel basisscholen als in het voortgezet onderwijs houden namelijk hun behoefte liever op dan dat ze naar het vieze toilet op school gaan. Dit gebeurt niet alleen in Nederland, maar ook in Groot-Brittannië. Daar blijken veel kinderen 's morgens niet te ontbijten omdat ze bang zijn om naar de wc op school te gaan. En er is nog iets: kinderen weten volgens leraren niet goed hoe zij de faciliteiten op school schoon en hygiënisch moeten houden. Bij een kwart van de leraren is (toilet)hygiëne een vast thema in het lesprogramma, maar dat is niet voldoende, want van huis uit krijgen niet veel kinderen hier iets over mee.

Dit blijkt allemaal uit twee recente onderzoeken – één in Nederland en één in Engeland - van hygiëne- en gezondheidsbedrijf Essity. Wat de Nederlandse situatie betreft: in veel gevallen zijn de

toiletten op school zo vies dat leerkrachten er klachten over krijgen. Zeven op de tien ondervraagde docenten gaven aan dat zij in het verleden kinderen of ouders aan het bureau kregen met opmerkingen over de slechte hygiëne van de sanitaire voorzieningen.

NIET NAAR DE WC

Meer dan de helft (51 procent) van de basisschoolleerlingen en 59 procent van de middelbare-scholieren gaf aan als gevolg van de vieze wc's niet op school naar de wc te gaan. Met alle gevolgen van dien, want met een volle blaas gaat de concentratie rap achteruit, zo gaven de ondervraagde leerlingen aan.

OVER DE RAND

Voorzitter Petra van Haren van de Algemene Vereniging voor Schoolleiders reageerde bij Editie NL op het onderzoek: "Kinderen plassen regelmatig over de rand en dat komt in de voegen. Die ongelofelijke stank is er gewoon niet uit te krijgen, zeker bij oude schoolgebouwen." De vakbondsvrouw pleit voor meer geld om de schoonmaak van schooltoiletten

te verbeteren. Voorkomen is trouwens nog beter, bijvoorbeeld met het Sphinx Rimfree® toilet. Dat heeft geen rand waar vuil onder kan aankleven en dus niet kan gaan stinken.

NOG SLECHTER

In Engeland is de situatie trouwens zo mogelijk nog slechter. Hier is in kaart gebracht hoeveel lesuren in het gehele land jaarlijks verloren gaan om kinderen bij te brengen hoe ze het toilet schoon moeten houden. Het antwoord: een miljoen uur en dat is goed voor jaarlijks ruim elf miljoen euro. Essity ontdekte uit onderzoek dat slechts 44 procent van de kinderen wekelijks het toilet op school gebruikt, terwijl maar 11 procent dat elke dag doet. En één op de tien leraren in het basisonderwijs zei dat ze kinderen hebben gezien die niet aten of dronken in een poging om schooltoiletten te vermijden, terwijl 60 procent van de leerlingen de toilethygiëne als slecht ervoer. Er werd vastgesteld dat 4,7 miljoen kinderen

Op de Cocon in Alkmaar mogen kinderen hun eigen toilet inrichten.

op de lagere school actief ontlasting voorkomen op school en een kwart van de leraren en leerlingen op de basisschool omschrijft de hygiëneniveaus op scholen als slecht of erg slecht. Er is in Nederland trouwens wel beweging in de goede richting. Basisschool de

Cocon in Alkmaar besloot onlangs om aan iedere klas twee wc's toe te wijzen: één voor de jongens en één voor de meisjes. De leerlingen mogen het toilet zelf inrichten, maar zijn ook verantwoordelijk voor het schoonmaken. Dit lijkt te werken.

Supersnelle toiletrenovatie

SLIM BEKEKEN

Geberit en Sphinx weten wat er speelt in de branche. Ze kijken bijvoorbeeld mee over de schouder van de installateur zodat ze weten waar behoefte aan is. Hierdoor zien ze dat installatiebedrijven met minder mensen steeds méér moeten doen. Daarom bieden Geberit en Sphinx veel slimme producten aan waarmee tijd kan worden bespaard.

GIS-MODULE EN SPHINX RIMFREE®

Het renoveren van de toiletruimte kan een tijdrovende klus zijn. Zeker als er gekozen wordt voor de traditionele oplossing, zoals raggelwerk of zelfs infrezen van aan- en afvoerleidingen. Maar er kan ook gekozen worden voor de innovatieve en tijdbesparende GIS wc-module. De Sphinx Rimfree® toiletpack kan hier naadloos op gemonteerd worden en biedt gemak voor installateur en gebruiker.

WERK UIT HANDEN

Het GIS-systeem is een flexibel modulesysteem dat kant-en-klaar uit de doos direct verwerkt wordt zonder hak-en-breekwerk. Het GIS-systeem maakt tijdrovende raggelconstructies of het infrezen van leidingen overbodig en verkleint daarmee ook het risico op falen. Het werkt snel, past altijd en de installatie is makkelijk waterpas te stellen, wat in een later stadium de tegelzetter ten goede komt. Het innovatieve modulesysteem bestaat uit een raamwerk dat snel te monteren en eenvoudig passend te maken is door het frame op de

Het GIS installatiesysteem wordt afgewerkt met Geberit gipskartonplaten.

juiste breedte uit te schuiven. Ook hoogte en diepte kunnen eenvoudig ingesteld worden. In deze voorzetwand worden bovendien alle leidingen verwerkt. Zo kan de positie van het closet risicoloos horizontaal of verticaal bepaald worden. Dit heeft als groot voordeel dat de toiletruimte optimaal ingedeeld kan worden. Binnen een kort tijdsbestek kan er aan de afwerking begonnen worden. De bijbehorende Geberit gipskartonplaten zijn voorzien van uitsparingen voor de bedieningsplaat, de aan- en afvoer en de draadeindbevestigingen, waardoor deze sneller aan te brengen is.

SPHINX RIMFREE® PACK

Het gemak van de Sphinx Rimfree® pack begint al bij de bestelling; het closet en de toiletzitting zijn onder één productnummer te bestellen. Dit is voordeliger, werkt snel en is overzichtelijk. De producten zijn voor elkaar gemaakt en hebben daardoor

een perfecte aansluiting. Naast de eenvoudige montage is het Rimfree® toilet ook erg gemakkelijk in onderhoud. Door het ontbreken van de spoelrand is het toilet eenvoudig en snel schoon te maken. Het Rimfree® keramiek heeft geen moeilijke randen waar vuil zich ophoopt. Dit scheelt niet alleen schoonmaaktijd maar ook schoonmaakmiddel, wat het milieu weer ten goede komt.

Een toiletrenovatie uitgevoerd met de GIS wc-module en een Sphinx Rimfree® pack zorgt voor aanzienlijke tijdswinst, vermindert het risico op fouten, werkt schoon, biedt zekerheid tijdens de installatie en gemak tijdens het schoonmaken. Slim bekeken dus!

Bijzonder sanitair

Sanitair is er in veel soorten. Google voor de grap eens op zoektermen als 'bijzonder toilet' en je ziet wat er allemaal al verzonnen is aan bijzondere toiletten, urinoirs of anderszins. En ook de inrichting van het kleinste kamertje is voor velen een inspiratiebron. In InstallatieNieuws publiceren we de meest opmerkelijke.

Deze keer: de mooiste toiletgroep van Nederland.

Het W Amsterdam hotel mag zich sinds mei dit jaar de trotse eigenaar noemen van 'Het mooiste toilet van Nederland'. De deskundige jury van 123toilet.nl (aanbieder van hygiëneproducten) koos dit toilet als winnaar. De winnaar werd geprezen door de uitzonderlijke combinatie van design, beleving, overzicht en hygiëne.

"Nu het weer beter gaat met Nederland lijkt er meteen ook meer aandacht gegeven te worden aan wat vaak doorgaat voor 'het kleinste kamertje'. En terecht, want waarom zou je je restaurant alle aandacht geven om juist deze ruimte - die iedereen wel een keer bezoekt - als het ware te vergeten", zei jurylid Michael Bartelet van 123toilet.nl. Manager Igor Buercher is blij met de prijs. "Wij krijgen van onze gasten veel positieve respons op de toiletten. Het is een van de meest gefotografeerde plekken in ons hotel."

De jury bestond uit Michael Bartelet (123toilet.nl), Sander Ekhardt (MTS-Euro Products), Rico Gerardu (Sphinx en Geberit), Remco Knoester (ecBase), Jetze Paulusma (De Staat van Creatie) en Pieter J. Bogaers (BijzondereRestaurants.nl).

Inspirerende ambitie Universiteit Twente

Loohuis-Meulenbeld werkt intensief mee aan uitbreiding universiteit

REFERENTIEPROJECT

Het bestuur van de Universiteit Twente (UT) in Enschede heeft een stevige internationale ambitie en pakt de uitwerking voortvarend op. Na de zomer kunnen 445 studenten bijvoorbeeld beschikken over een van de studentenstudio's in het universiteitsgebouw De Hogenkamp. Loohuis-Meulenbeld Installatietechnieken - de Almeloze vestiging van Loohuis Installatiegroep - tekent voor alle e-, w-, beveiligings- en klimaatinstallaties. Bijzonder is dat in de vuilwaterleidingen Geberit Sovent Highpower-fittingen zijn geïnstalleerd met als gevolg ruimte- en kostenbesparing. René Hilbrink en Robert Veldhuis van Loohuis-Meulenbeld leggen het een en ander uit.

De transformatie van De Hogenkamp op de campus van de UT is een van de opvallende projecten die de ambitie van de universiteit onderstrepen. Het gebouw is door aannemer Van Wijnen, die in de Randstad de nodige ervaring heeft met het ombouwen van bedrijfsgebouwen naar wooneenheden, volledig gestript om plaats

te maken voor onder andere 445 zelfstandige, volledig ingerichte en energiezuinige studentenstudio's. Op de begane grond komen onder andere gemeenschappelijke ruimtes, waaronder een bioscoop. Op de kop van het gebouw en gescheiden van de studenteneenheden komt het conferentiehotel Drienerburght met 72 hotelkamers, een restaurant en rond duizend m² conferentieruimten. De kamers zijn inmiddels nagenoeg gereed, waarna deel twee met het hotel volgt.

VIJF JAAR

De vestiging Almelo van Loohuis-Meulenbeld kreeg als specialist in grote retail- en utiliteitsprojecten de opdracht voor alle installatiewerkzaamheden, zowel de elektrische als de werktuigbouwkundige, die moeten worden uitgevoerd. De eerste gesprekken hiervoor werden al ruim vijf jaar geleden gevoerd. "Het mooie is," zegt vestigingsleider René Hilbrink, "dat ondanks de crisis het bedrijf Van Wijnen in het project is blijven geloven en wij daar ook altijd onze inbreng mochten leveren. Dat schept een band en geeft vertrouwen over en weer. Na een onderbreking die nodig bleek

Een monteur van Loohuis-Meulenbeld legt in de toekomstige parkeergarage een leidingnetwerk aan.

omdat in het gebouw asbest werd aangetroffen dat eerst moest worden verwijderd, werden twee jaar geleden de gesprekken voortgezet en toen kregen wij de opdracht."

PROEFOPSTELLING

In april 2017 werd er een klap op gegeven, waarna aansluitend in

mei en juni in een proefopstelling werd uitgedokterd wat de beste 'aanvliegroute' voor deze klus was. Projectleider Robert Veldhuis legt uit: "We moesten voor elke kamer uitvinden hoe de technische werkzaamheden het best konden worden uitgevoerd. In de proefkamer hebben we volgens het principe van Bouw Informatie Modelleren (BIM) een blauwdruk ontwikkeld, waarna op de bestemde plek de werkzaamheden in een treintje werden uitgevoerd. Overigens, er zijn veertien verschillende versies van de studio's, maar het sjabloon was voor elke kamer van toepassing. Waarom we voor deze manier hebben gekozen? Omdat we hierdoor tempo konden maken en relatief eenvoudig aan de vraag van de opdrachtgever konden voldoen om acht studio's per dag gereed te maken."

LOGISTIEK

Bovendien had dit ook logistieke voordelen, vertelt Veldhuis. "Je kunt je bij een gebouw van deze omvang wel voorstellen dat het een aan- en afrijden is van leveranciers. Dat moet je goed managen. En daarnaast moet je ook zo efficiënt mogelijk je weg vinden in het gebouw zelf." Ter illustratie in dit verband: de natte ruimte in elke studio werd in België geprefabrd en kant-en-klaar afgeleverd in Enschede waar ze in de studio's werden geplaatst.

GEBERIT

In het gebouw staat op een groot aantal onderdelen en leidingen het beeldmerk van Geberit. Een keuze die Loohuis regelmatig maakt in haar utiliteitsprojecten. De toiletten in de prefabbadkamers en in de algemene ruimtes maken gebruik van Geberit inbouwreservoirs. Verder wordt het hemelwater van het dak afgevoerd via het Geberit Pluvia hemelwaterafvoersysteem en voor

de vuilwaterleidingen is gekozen voor het sterk geluidsisolerende Geberit Silent-db20 en ook is gekozen voor Geberit Sovent Highpower T-stukken (zie kader 'Geberit Sovent Highpower geeft lucht in je planning en installatie').

Robert Veldhuis licht deze keus aldus toe: "Door gebruik te maken van een Sovent Highpower T-stuk bij elke studio van de tweede tot en met de negende verdieping, kun je toe met leidingen met een diameter van 110 mm. Zou

'IEDEREEN
TEVREDEN MET
DEZE OPLOSSING'

je voor conventionele techniek kiezen, dan zou je leidingen van minimaal 160 mm nodig hebben om het water goed te kunnen afvoeren. Daarnaast is er geen extra leiding nodig om het systeem te ontlichten en samen met de leidingen met een kleinere diameter verdien je alles bij elkaar een hoop ruimte. En bij een transformatie van een gebouw met zo veel studio's is alle ruimte die je kunt winnen meegenomen."

OOK KOSTENBESPARING

Bijkomend groot voordeel is dat er aanzienlijke kosten worden bespaard, ondanks het feit dat Sovent Highpower natuurlijk een extra investering vergt. En er is nog een plus, zegt Veldhuis: "Minder leidingen is minder installatiewerk en dat scheelt ook in de kosten. Toen de beslissing was genomen dat we zouden kiezen voor een andere dan de conventionele oplossing, hebben we ons uitgebreid laten informeren door Geberit en met deze oplossing is iedereen tevreden."

Geberit Sovent Highpower geeft lucht in planning en installatie

De diameter van een leiding bepaalt voor een belangrijk deel hoe snel deze te monteren is. Want: hoe kleiner de diameter, des te handzamer de buis. Door Sovent Highpower kan daarom veel tijd worden bespaard.

Dit afvoersysteem voor hoogbouw heeft een diameter van slechts 110 mm en een gepatenteerd etage-aansluitingsvormstuk. De Geberit Sovent Highpower heeft een afvoercapaciteit van 12 l/s ten opzichte van de 7,6 l/s van het oorspronkelijke model.

ZO WERKT HET

De Geberit Sovent Highpower zorgt ervoor dat het vallende water in de standleiding gaat rondraaien. Door het roterende water en de speciale vormgeving van de Sovent Highpower wordt de inwendige luchtkern bij de verdieping-aansluiting niet meer onderbroken en kan de standleiding zich optimaal ontspannen. De Sovent Highpower heeft hierdoor een vier maal hogere afvoercapaciteit in vergelijking met een conventionele standleiding van 110 mm, ongeacht de hoogte van het gebouw.

KLEINERE DIAMETERS

Door toepassing van Sovent Highpower kan met een kleinere diameter een hogere afvoercapaciteit bereikt worden, waardoor bijvoor-

beeld een standleiding van 200 mm nu in 110 mm uitgevoerd kan worden. Dit bespaart ruimte, installatietijd en materiaal(kosten). Daarnaast zijn kleinere diameters ook makkelijker te hanteren en te beugelen.

Bovendien worden bij hogere gebouwen waar een grote afvoercapaciteit nodig is vaak twee parallel lopende standleidingen geïnstalleerd die op iedere verdieping onderling zijn verbonden om de ontspanning te verbeteren. Door toepassing van het Sovent Highpower T-stuk is slechts één standleiding nodig, ongeacht de hoogte van het gebouw. Ook dit bespaart materiaal, ruimte én arbeidskosten.

De voordelen op een rij:
- Hoge afvoercapaciteit van 12 l/s.

- Minder ruimte in schachtruimte nodig.
- Snellere montagetijd.
- Besparing van 40 tot 60% op materiaalkosten; minder standleidingen en kleinere diameter.
- Eenvoudiger en goedkoper beugelen en daardoor minder arbeidskosten

De Geberit PE Sovent-fitting kan gecombineerd worden met Geberit PE of Geberit Silent-db20 vuilwaterleidingen.

AGENDA

VT WONEN&DESIGN BEURS

Een beurs met het nieuwste van het nieuwste op het gebied van design en comfortabel wonen. Bezoek Geberit en Sphinx op stand 12-031 in hal 12.

Datum: 2 t/m 7 oktober.

Locatie: RAI Amsterdam.

Website: www.vtwonen.nl/wonen-design-beurs.

SEMINAR WATERDICHT DOUCHEVLOER

Woensdagmiddag 10 oktober houdt Geberit het Seminar ‘Waterdicht vertrouwen in doucheafvoeren’ voor installateurs en tegelzetters in het Geberit Trainingscentrum in Nieuwegein. Dit seminar is inmiddels vol, maar u kunt zich vast opgeven voor het volgende seminar (datum nader te bepalen) via marketing.nl@geberit.com.

METSTRADE SHOW

METSTRADE is het mekka van de scheepvaartindustrie en verreweg de grootste show in zijn soort ter wereld. Geberit en Sphinx zijn van de partij.

Datum: 13 tot en met 15 oktober.

Locatie: RAI Amsterdam.

Website: www.metstrade.com.

MARGRIET WINTERFAIR

Margriet Winterfair is het grootste winterfeest van Nederland en wordt dit jaar voor de achttiende keer gehouden. Er zijn demonstraties, noviteiten, workshops en heel veel meer.

Datum: 23 t/m 29 november.

Locatie: Brabanthallen, Den Bosch.

Website: www.margrietwinterfair.nl.

HIGH TEA VOOR VROUWEN

Speciaal voor ondernemende vrouwen in de installatiesector houdt OTIB een High Tea-bijeenkomst rond het thema ‘Veilig werken’.

Datum: 15 november.

Locatie: Kasteel Spelderholt, Beekbergen.

Website: www.otib.nl.

MASTERS OF LXRY 2018

Tijdens deze beurs is alleen het beste van het beste goed genoeg.

Datum: 6 t/m 12 december.

Locatie: RAI Amsterdam.

Website: www.lxry.nl/masters-of-lxry.

OFFSHORE ENERGY

Offshore Energy is Europa’s grootste evenement op dit gebied waarbij alle onderdelen die hiermee te maken hebben (olie, gas, wind, enzovoort) zijn vertegenwoordigd.

Datum: 23 en 24 oktober.

Locatie: RAI Amsterdam.

Website: www.offshore-energy.bizz.

Woning-apk door nieuwe norm NEN 8025 is niks te laat

Gebouwde omgeving is laatste jaren enorm veranderd

■ VEILIGHEID

Het is in het land min of meer onder de radar gebleven, maar met de wijziging van de norm NEN 8025 is de woning-apk waar zo veel organisaties om gevraagd hebben een feit. Dit biedt kansen voor installateurs. Met deze norm in de hand kan binnen anderhalf uur een voornamelijk visuele check worden gedaan en worden bewoners of eigenaren van een pand gewezen op eventueel noodzakelijk onderhoud of reparaties.

Het onderwerp- en toepassingsgebied van NEN 8025 betreft het beoordelen van de veiligheid van bestaande technische installaties en technische voorzieningen in woningen. Het gaat hierbij om inspectie van gas, water en elektra. Tijdens een visuele inspectie worden gasleidingen en -aansluitingen, de aangesloten verbrandingstoestellen, de status van de meterkast, de wandcontactdozen en schakelaars, de aardklemmen, de afvoeren en riolering, en de ventilatiesystemen beoordeeld. Veiligheid is het uitgangspunt in de norm.

VEEL VERANDERINGEN

Het Nederlands Normalisatie Instituut - de basis voor alle NEN-normen - heeft op een rijtje gezet waarom een woning-apk zeer nuttig is. Lees even mee:

- Het gevaar van woningbranden neemt toe door hogere elektrotechnische belasting van installaties. Daarmee neemt de kans op brand door bijvoorbeeld kortsluiting toe. De hoeveelheid apparatuur en installaties in woningen is de laatste decennia enorm gestegen en veranderd. Simpel gezegd: terwijl we vroeger genoeg hadden aan een enkel stopcontact, hebben we nu een berg stekkerdozen achter de kast liggen, die vol zitten met stekkers van apparatuur, maar ook door innovatieve, intelligente en duurzame apparatuur

is de belasting anders van karakter geworden.

- Slecht functionerende gastoestellen, waaronder cv-installaties, eisen slachtoffers (zelfs met dodelijke afloop) door bijvoorbeeld koolmonoxidevergiftiging. Bij meer dan 40.000 cv-installaties vindt nooit enige controle plaats, terwijl ze vaak verouderd zijn. Dat levert levensgevaarlijke situaties op, denk aan koolmonoxidevergiftiging.

- Ook de vele verouderde installaties voor elektriciteit, water en ventilatie leveren veiligheidsrisico's op als ze nooit worden gecontroleerd. De meeste woningen die in de eerste decennia na WO II werden gebouwd zijn inmiddels sterk verouderd. En die in de vele groeikernen van de jaren zestig, zeventig en tachtig zijn ook niet meer zo jong. Bij ingrijpende renovaties dienen elektrische installaties te worden aangepast aan de eisen en normen anno nu. Maar bij een kleine opknapbeurt of reparatie mag worden voldaan aan de eisen die van kracht waren tijdens de oorspronkelijke nieuwbouw van de woning. De meeste huurwoningen in de groeikernen van de jaren zeventig, tachtig en negentig zullen naar verwachting nog wel voldoen aan de eisen van de toen vigerende normen. Maar de jonge gezinnen die hierin bij herverhuur komen te wonen, sluiten een hoeveelheid apparatuur aan die niet meer vergelijkbaar is met 'de dagen van toen'.

- Veranderde maatschappelijke ontwikkelingen: Gebruik van PV-panelen, klimaatinstallaties en domotica, maar ook (tijdelijke) bewoning van panden die daar oorspronkelijk niet voor bedoeld waren (ombouwen van kantoren tot woningen, vluchtelingenopvang).

- Installaties worden steeds complexer, hierdoor worden ze storings- of afstellingsgevoeliger.

- Toezicht neemt verder af, waarvoor de markt invulling moet geven. Als het gaat om het preventieve toezicht op de veiligheid van de installatietechniek in bestaande woningen is er nog altijd weinig handhaving. Wanneer nieuwe woningen - volgens de NEN 1010 - eenmaal zijn opgeleverd is er gedurende de vele tientallen jaren daarna vrijwel geen preventief toezicht meer op de veiligheid van deze voorzieningen. De bewoner is zelf verantwoordelijk voor de veiligheid, maar de gemeente behoort toezicht te houden. Tot enkele tientallen jaren geleden

KANS OP CALAMITEITEN TOEGENOMEN

hielden de energiebedrijven nog wel een vinger aan de pols. Maar die zijn inmiddels geliberaliseerd. Zij hebben nog wel de wettelijke taak om voorlichting te geven. Controle en handhaving zijn een taak van Bouw- en Woningtoezicht, maar in de praktijk komt daar weinig van terecht, wat kan leiden tot onveilige installaties en steeds grotere kans op ongelukken.

- De veiligheid van nieuwbouw wordt de komende jaren ook meer en meer in handen van de markt zelf gelegd. Voor verzekeraars zou ook een interessante rol weggelegd kunnen zijn, denk aan het verlagen van verzekeringspremies als woningbezitters hun elektra, gas- en leidingwaterinstallatie laten keuren op basis van NEN 8025.

Alles bij elkaar is zo helder als een pas gezeemd raam dat deze woning-apk niks te laat is.

Bron: Nederlands Normalisatie Instituut

Vakcursussen Geberit

Geberit stelt haar kennis en kunde ter beschikking aan installateurs, ontwerpers van showrooms, managers en verder iedereen die bij de bouw van installaties in gebouwen betrokken is. Dat gebeurt door middel van eendaagse trainingen over diverse onderwerpen, die worden gehouden in het kenniscentrum van Geberit in Nieuwegein.

Voor de rest van dit jaar is het aanbod vooralsnog als volgt:

- Service sanitair: woensdag 14 november.
- Duurzame sanitaire oplossingen: donderdag 1 november.
- Afvoertechniek Hemelwater: dinsdag 30 oktober.
- Afvoertechniek Vuilwater: donderdag 29 november.
- Montagetechniek PE, vuil- en hemelwater: dinsdag 20 november.
- Legionella Preventie: donderdag 6 december.
- Legionella Praktijk: dinsdag 27 november.
- Maritiem en industrie: geen vaste data. Interesse kunt u aangeven bij uw Geberit accountmanager.

Deelname is gratis.

Aanmelden via www.geberit.nl/cursussen

Prefab staat hoog in het vaandel bij Bierings

Vierde generatie installatiefamilie aan het roer

TOPFITTER

Installatiebedrijf Bierings in het Brabantse Diessen is een oerdegelijk familiebedrijf dat door de decennia heen - het bedrijf is in 1932 opgericht - altijd de blik vooruit heeft. Met Joey Bierings (25) is in 2015 inmiddels de vierde generatie aangetreden en ook hij is net als zijn vader en opa zeer Geberit- en Sphinx-minded.

Handig is het wel: roep je bij Bierings Installatiebedrijf alleen de achternaam Bierings, dan heb je dikke kans dat er zes personen (van de ruim twintig medewerkers in totaal, onder wie twaalf installateurs) opkijken. Want ga maar na: Joey is sinds 2015 samen met zijn vader Guus eigenaar van het bedrijf terwijl zijn vrouw Susan er ook werkt, opa scharrelt ook nog zowat elke dag met zichtbaar plezier rond, terwijl Guus' vrouw en dochter ook actief zijn in het bedrijf. En dan is er ook nog een neef met dezelfde achternaam die hier

'GEBERIT EN SPHINX ZIJN TOPMERKEN'

met veel plezier werkt. En voor wie het weten wil: de toekomst lijkt verzekerd, want Joey is net vader geworden van zoon Tigo en ongetwijfeld is hij voorbestemd om ook de familienaam met trots uit te dragen als installateur.

VEELZIJDIG

Bierings Installatiebedrijf is een veelzijdige installateur. Zowel de zakelijke als particuliere markt wordt bediend en Bierings is thuis in zowel woningbouw als utiliteit. Alleen elektriciteit wordt niet gedaan, maar verder behoort alles tot het dienstenpakket. "We komen bij de particulier voor onderhoud en storingen, hoe klein die ook zijn, maar we zijn ook gespecialiseerd in de aanleg van complete sanitaire en afwateringssystemen in utiliteit en dan met name in bedrijfshallen. Met

HBVM Vastgoed in Tilburg hebben we daarvoor een belangrijke vaste opdrachtgever. Dus ja, dat kun je wel breed noemen", zegt Joey.

Hij verklaart zich nader: "Utiliteit wordt steeds belangrijker voor ons, maar drie jaar geleden hebben we ook de onderhoudsafdeling voor de particuliere markt een boost gegeven. Tot die tijd was die er wel, maar die hing er een beetje bij. Maar we willen ook sterk staan in eventueel slechtere tijden en dan is dat een prima basis. Nu hebben we het niet nodig, maar je moet het dak repareren als het mooi weer is. Bovendien is de onderhoudsafdeling prettig om eventueel verloren uurtjes mee op te vullen. Inmiddels hebben we trouwens een vast onderhoudscontract met afkickkliniek 'Yes We Can Clinics' in Hilvarenbeek. Daar loopt gemiddeld elke week twee dagen iemand van ons."

EFFICIENCY

Efficiency wordt bij Bierings in hoofdletters geschreven en om deze reden wordt, en dat gebeurt al jaren, zo veel mogelijk installatiewerk in een verwarmde bedrijfshal in Diessen geprefabd. Ook nu ligt er weer een grote stapel Geberit PE leidingen voor een bedrijfshal waar Bierings het Geberit Pluvia hemelwaterafvoersysteem aanlegt. "Voor een groot bouwbedrijf in Tilburg doen we veel bedrijfshallen en Geberit Pluvia is daarbij standaard. Daar zijn we inmiddels echt zeer bedreven in, helemaal sinds we ongeveer vijf maanden geleden hier veel meer ruimte voor hebben in onze bedrijfshal." Naast efficiency - de tijdwinst is groot, zegt Joey - is er nog een reden waarom prefab zo belangrijk is. "Wij hebben een aantal oudere installateurs en wij willen hun optimale werkomstandigheden bieden. Bovendien is er veel meer werk aan prefab dan alleen Pluvia, zoals veel leidingwerk in woningbouw. Het mes snijdt dus aan twee kanten."

DUURZAAM

Op het gebied van duurzaamheid verdient Bierings ook zijn sporen. Wat heet. Joey: "Jaarlijks

Vier generaties Bierings.

installeren we met name bij bedrijven zonnepanelen. Bij een aantal van rond de 130 wordt het voor ons interessant. In de markt daaronder, waaronder de particuliere markt, kunnen wij prijstech-nisch niet mee. Wij gaan namelijk niet aan kwaliteit inboeten. En wat de warmtepompen betreft: dat is een groeimarkt, dat merk je aan alles. Bij nieuwbouw is het al de standaard. We hebben gekozen voor één merk, Nibe, zodat onze monteurs zich daarin kunnen specialiseren. In de utiliteit doen we juist met warmtepompen niet mee. In een beetje bedrijfshal heb je zomaar tien monteurs nodig en dan houden we er twee over. Dat kunnen we gewoon niet aan."

GROEIEN

Dat brengt ons bij de vraag of Joey en zijn vader het bedrijf niet willen laten groeien. Het blijkt bijna een open zenuw. "We willen dat wel, graag zelfs, maar in deze contreien zijn geen mensen te vinden. Sommige vragen ook een veel te hoog salaris, maar dat kan ik natuurlijk niet maken ten opzichte van de mensen die hier al jaren werken. En ik wil dat ook niet, want als het slechter gaat, moet ik dat salaris gewoon doorbetalen. Op scholen? Nee, daar zijn ze ook nauwelijks te vinden. Laatst was een technische klas van het ROC in Eindhoven klaar en daar zaten slechts twee jongeren bij die installateur willen worden en die twee moeten worden verdeeld over de regio Brabant en Limburg. Dat gaat het niet worden. We zijn ook aangesloten bij Installatie Werk Nederland, maar daar zie je dat de grote installateurs de mensen weggapen. Gelukkig werkt er een aantal zzp'ers voor ons, waaronder ook echte specialisten. Onlangs zijn we een samenwerking aangegaan met een vader en zoon

Kort werkoverleg op de werkvloer bij Bierings.

die alleen maar rioolontstoppingen doen. Daar zijn we erg content mee."

Gelukkig voor Bierings opereert het bedrijf voornamelijk in de regio rond Tilburg. Joey Bierings: "Maar voor vaste opdrachtgevers

Kampen, accountmanager van Geberit, zit bij het gesprek en vertelt dat als je de omzet aan Geberit en Sphinx per werknemer omrekent, dat Bierings misschien wel bij de top 3 van Nederland zit.

TOPMERKEN

De vierde generatie weet dan ook niet beter dan dat leidingen (PE, Mapress, Mepla en PushFit), inbouwreservoirs, urinoirs en elektronische kranen van Geberit en sanitair van Sphinx worden geïnstalleerd. "Sphinx installeerden we al voordat de twee samengingen, en dat komt dus prima uit", zegt Joey. "Geberit en Sphinx zijn gewoon topmerken. Als in een bestek een ander merk staat dan houdt het op, maar als wij mogen meedenken over de leidingen en systemen, dan kiezen we altijd voor Geberit en Sphinx vanwege de kwaliteit en service. Wij passen heel veel Pluvia toe en dan wil het weleens gebeuren dat door Geberit een berekening is gemaakt die vanwege een wijziging in de bouw moet worden herzien. Dan krijgen wij vaak snel een nieuwe berekening. Zo hoort het ook te werken."

'ER IS NOG VEEL MEER WERK AAN PREFAB'

gaan we natuurlijk verder. Wij installeren voor een een aannemer in Tilburg bedrijfshallen in heel Nederland en daar gaan we in mee. Maar het leeuwendeel van ons werkgebied is hier in de omgeving."

SERVICE EN KWALITEIT

Service ("Ook wij maken fouten, maar als er ergens een storing is, dan zijn wij er binnen een uur om de fout te herstellen") en kwaliteit zijn voor Bierings vanzelfsprekend en dat betekent in de beleving van de installatiefamilie dat vrijwel alleen met Geberit en Sphinx wordt gewerkt. Jorn van

Joey Bierings vindt prefab belangrijk.

De zzp'er rukt op in de installatiesector

Een kwart van 150.000 werkenden in sector is niet in loondienst

WERKGELEGENHEID

Van alle personen die werkzaam zijn in de TI is bijna een vijfde op flexibele basis aan het werk. Dit zijn vooral zzp'ers (15 procent) en voor een kleiner deel uitzendkrachten (4 procent). Bedrijven in de installatiebranche maken vaker gebruik van zzp'ers dan van uitzendkrachten. Ruim twee derde van de TI bedrijven werkt weleens met zzp'ers, zo'n veertig procent werkt weleens met uitzendkrachten. Zzp'ers worden gezien als vakbekwame extra capaciteit, vaak onderhouden ze hun kennis zelf met bijscholing.

Dit staat in het trendrapport over 2018 dat het Opleidings- en ontwikkelingsfonds voor het Technisch InstallatieBedrijf (OTIB) heeft opgesteld.

VOORAL

W-BEDRIJVEN

HUREN ZZP'ERS IN

Volgens opgave van MN telde de installatiesector in 2016 121.000 werknemers. 110.000 van hen

hebben een vaste en 11.000 een tijdelijke aanstelling, maar in elk geval is dit aantal in loondienst. Daarnaast zijn er ruim 23.000 zelfstandigen (zonder en met personeel) en 6.000 uitzend- en oproepkrachten in de TI werkzaam. Het totaal aantal werkenden in de TI bedraagt daarmee ongeveer 150.000.

VERHOUDINGEN SCHUIVEN

Uit de gegevens blijkt dat de verhoudingen aan het schuiven zijn, want met name het aantal zelfstandigen - zzp'ers en zelfstandigen met personeel - is gegroeid. Het aantal mensen in loondienst is sinds 2013 nauwelijks gegroeid. Met andere woorden: steeds meer bedrijven zoeken hun heil bij zelfstandigen. Dit blijkt ook uit een onderzoek onder installateurs.

Om te voorzien in de grote behoefte aan medewerkers is het meestgenoemde middel het intensiveren van de werving van nieuw personeel met op de tweede plaats de inzet van flexibele arbeid: 18 procent van de installatiebedrijven geeft aan (meer) uitzendkrachten in te zetten en 12 procent maakt (meer) gebruik van zzp'ers. Inmiddels maakt 69 procent van de installateurs wel eens gebruik van een zzp'er. Een jaar eerder was dit 61 procent,

Het aantal zzp'ers stijgt snel in de installatiebranche.

dus de groei gaat snel. Met name de groep bedrijven die 'af en toe' zzp'ers inzet is toegenomen.

Ruim de helft van de bedrijven zet zzp'ers in om schommelingen in het werkaanbod te kunnen opvangen. In 15 procent van de

bedrijven leveren zzp'ers kennis die medewerkers van het bedrijf niet in huis hebben, en een ongeveer even grote groep bedrijven zet zzp'ers in omdat er geen geschikte mensen te vinden zijn voor vacatures. Dit gebeurt het meest bij bedrijven die loodgieters- en

fitterswerk of installatie van sanitair uitvoeren. Bedrijven die zich vooral richten op installatie van verwarmings- en luchtbehandelingsapparatuur schakelen vaker dan gemiddeld (30 procent) zzp'ers in omdat zij kennis toevoegen aan de organisatie.

Altijd het beste klimaat voor een

DUURZAME OPLOSSING

Zehnder als logische keuze

Wanneer kwaliteit, duurzaamheid en prestatiegaranties voor u belangrijk zijn, is Zehnder uw logische keuze. Neem als voorbeeld de warmte terugwin installatie met de Zehnder ComfoAir Q, de aardwarmte- wisselaar Zehnder ComfoFond-L Q, het ComfoFresh luchtverdeelstelsysteem en het revolutionaire ComfoValve Luna S125 toevoerventiel. Stuk voor stuk technische hoogstandjes die ontwikkeld zijn vanuit de kwaliteitsgedachte om het maximale uit zichzelf én het totale WTW-systeem te halen.

Deze innovatieve WTW-combinatie zorgt ervoor dat bij lage temperaturen in de winter de buitenlucht voorverwarmd wordt om zodoende een hoger rendement en daarmee een comfortabelere inblaasttemperatuur te krijgen. Het optimale bedrijf van de ventilatie- unit ComfoAir Q is daarmee op een energiezuinige manier gewaarborgd bij buitentemperaturen onder het vriespunt. In de zomer koelt de ComfoFond-L Q de buitenlucht om de woning te koelen, zelfs wanneer het buiten warmer is dan binnen.

www.zehnder.nl

zehnder

always the best climate

De Zehnder ComfoValve Luna.

Winaar IF Design Award 2018!

Nieuwe Opel Combo deelt genen met Citroën en Peugeot

Nieuwe bestelauto van Opel deze maand te bestellen

BESTELAUTO

Vanaf deze maand kan bij Opel de nieuwe Opel Combo worden besteld. Dit is de vijfde generatie alweer van deze relatief kleine - en daarom superhandige (vooral in stedelijk gebied) - bestelauto.

Waar de huidige Combo zijn genen met de Fiat Doblò deelt, staat de nieuwe Combo op PSA's EMP2-platform en vormt hij een drieling met de Citroën Berlingo en Peugeot Rifter (voorheen Partner).

WAAR VOOR Z'N GELD

Meer waar voor z'n geld, lagere gebruikerskosten en handiger in het gebruik: de nieuwe Opel Combo maakt op deze fronten grote stappen. Er komen (de auto is nu wel te bestellen, maar zal pas begin volgend jaar in Nederland rijden, vandaar de toekomstige tijd) twee varianten: een versie met een lengte van 4,40 meter (wielbasis van 2.785 mm) en een langere versie van 4,75 meter (wielbasis van 2.975 mm). In beide gevallen is er keuze uit twee of drie zitplaatsen.

KORTE EN LANGE VERSIE

De korte versie van de Opel Combo heeft een laadvermogen van maximaal 1.000 kg en een laadruimte van 3,3 m³. Daarin passen voorwerpen met een lengte van 1.871 mm. De 4,75 meter lange XL-variant heeft een laadruimte van 3,9 m³ waarin voorwerpen met een lengte tot 2.167 mm zijn te vervoeren. Zes bevestigingsogen in de vloer en optioneel nog vier halverwege de zijwanden zijn bedoeld om voorwerpen veilig op hun plaats te houden.

RUIMTE

De ruimte tussen de wielkasten is breed genoeg voor een Europallet en ook de korte versie is lang genoeg voor twee Europallets. De lage laadvloer - slechts 557 mm hoog - maakt het inladen van grote voorwerpen gemakkelijk. Lange voorwerpen, zoals leidingwerk, kunnen schuin worden vervoerd, waarbij ze dan door de optionele dakklep naar buiten steken.

OVERBELADINGSINDICATOR

Opel introduceert in de nieuwe

Combo verder een overbeladingsindicator. Met één druk op de knop geeft het systeem, dat voorzien is van een sensor, aan of de nieuwe Combo niet is overbeladen. Een wit led-sigitaal geeft aan als het gewicht 80 procent van het toegelaten laadvermogen overschrijdt. Als het gewicht boven de limiet is, licht een oranje waarschuwingslampje met een uitroepteken op.

PARKEREN

Manoeuvreren met de nieuwe Opel Combo is eenvoudiger dan ooit dankzij de optionele Permanent Rear View Camera. Parkeren was nog nooit zo eenvoudig. Een tweede camera in de

buitenspiegel aan de rechterkant maakt de 'dode hoek' zichtbaar voor de bestuurder.

BESCHADIGINGEN

Ook noemenswaardig is het Flank Guard-systeem (ook een optie), dat met input van sensoren voorkomt dat de auto vervelende en kostbare beschadigingen oploopt tijdens het manoeuvreren in een kleine ruimte. Het systeem waarschuwt zodra de auto met de zijkant een obstakel als een muurtje, een pilaar of een ander voertuig dreigt te raken.

DIVERSE MOTOREN

Klanten kunnen kiezen uit diverse motoren, die stuk voor

stuk uitblinken door een hoge mate van efficiency. De emissie beantwoordt aan de strikte Euro 6d-TEMP-norm. Helemaal nieuw voor de Combo is de 96 kW/130 pk sterke 1,5-liter diesel, gekoppeld aan een soepel schakelende achtraps automaat (brandstofverbruik[3]: stad 4,5-4,8 l/100 km, buitenweg 4,1-4,4 l/100 km, gecombineerd 4,3-4,5 l/100 km, 113-119 g/km CO₂).

Of er ook een geëlektrificeerde Combo komt, laat Opel vooralsnog in het midden. "In 2020 begint ons elektrische offensief bij Opel Bedrijfswagens", laat Opel weten. Dan weten we dus pas meer.

Bijbscholing voor ouderen a.u.b.

BIJBLIJVEN

Afleiding is een van de grootste problemen in het verkeer. In dit kader is het niet goed dat naarmate we ouder worden we steeds sneller zijn afgeleid. Om die reden pleit verkeerspsycholoog Gerard Tertoolen voor meer bijbscholing van ouderen in het verkeer.

Dit leert onderzoek van Linda Geerlings, cognitive neuroscientist aan het Cambridge Centre for Ageing and Neuroscience. De reden is dat naarmate we ouder worden hersengebieden met een specifieke taak steeds minder goed zelfstandig gaan functioneren en steeds meer samenwerken met andere hersengebieden. Het resultaat van het promotieonderzoek (Geerlings promoveerde erop aan de Rijksuniversiteit Groningen) is een mogelijke verklaring voor het feit dat we naarmate we ouder worden eerder worden afgeleid.

SNELLER

Voor verkeerspsycholoog Gerard Tertoolen is dit aanleiding om te pleiten voor meer bijbscholing voor ouderen in het verkeer. "Het verkeer gaat sneller als je ouder wordt. Deels omdat het ook echt steeds sneller gaat, maar vooral omdat het onder de hersenpan allemaal wat trager gaat verlopen. Zowel hersenonderzoek als de kille ongevalsecijfers tonen echter aan dat ouderen gebaat zijn bij oefening van de grijze cellen. Misschien moeten we maar eens beginnen om een deel van alle dertien-uit-een-dozijn-kookprogramma's op tv te vervangen door programma's waar je op een leuke, aansprekende manier verkeersweetjes geserveerd krijgt."

Kop-staartbotsing in file meest voorkomende ongeval op snelweg

VEILIGHEID

Kop-staartaanrijdingen, waarvan de helft in de staart van een file, aanrijdingen van een obstakel in de berm zoals een boom of greppel, frontale aanrijdingen op enkelbaanswegen en aanrijdingen van voetgangers die zich op de rijbaan bevonden.

Dit zijn in deze volgorde de ongevallstypen die het meest voorkomen op snelwegen, zo leert onderzoek dat is geïnitieerd door Rijkswaterstaat. Het doel van het onderzoek naar dodelijke ongevallen op snelwegen was te leren van de ongevallen die plaatsvinden, zodat deze in de toekomst mogelijk kunnen worden voorkomen.

COMBINATIE

Verreweg de meeste ongevallen ontstonden door een combinatie van onoplettendheid of bewust risicogedrag van de weggebruiker en een beperkte zogeheten

'vergevingsgezindheid van de weg en directe omgeving' (de wijze waarop je niet meteen zwaargewond raakt of erger, wanneer je een aanrijding hebt).

Op verzoek van Rijkswaterstaat onderzocht de SWOV eerder dit jaar welke inrichtingsvariant

beter is voor een veilige berm op snelwegen: een obstakelvrije zone of het afschermen van obstakels. In de bestaande richtlijnen die Rijkswaterstaat hanteert, wordt nog de voorkeur uitgesproken voor een obstakelvrije zone. SWOV concludeert dat er geen voorkeur is, mits adequaat uitgevoerd.

GEBERIT PROAPP

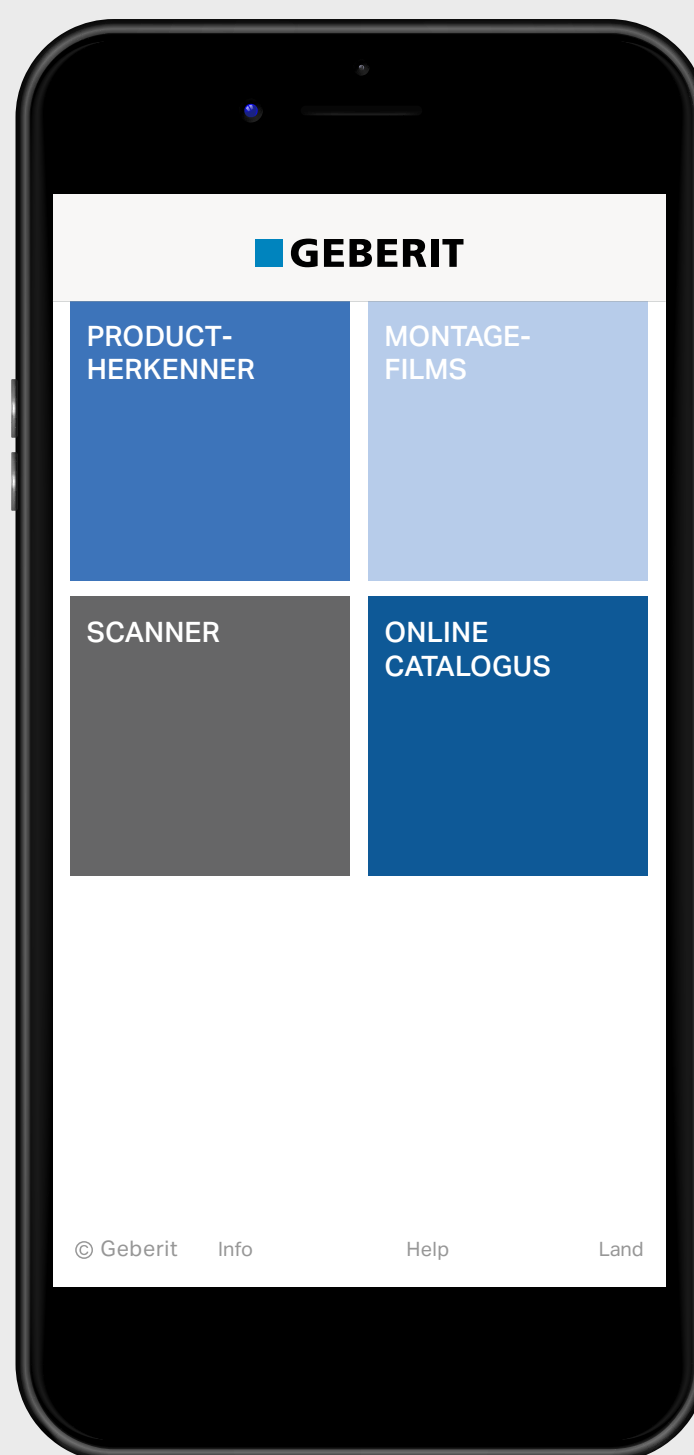
EEN ASSISTENT OP ZAKFORMAAT SLIM BEKEKEN

**KNOW
HOW
INSTALLED**

WINACTIE

Win een super sterke
Geberit smartphone case

www.geberit.nl/proapp

Met Geberit ProApp heeft u altijd alle informatie op zak. Van montagevideo's en de complete online catalogus, tot aan onze barcodescanner en productherkenner waarmee u de juiste onderdelen voor onderhoud en reparatie achterhaalt. Download hem nu en ontvang een super sterke smartphone case! Op=op, dus ga naar onze site.

www.geberit.nl/proapp